

ГЕЛЬСИНКІ

2016

Може, все би сталося інакше, якби я одразу впізнала її й здогадалася втекти. Однак я цього не зробила; я навіть голови не повернула, коли незнайомка сіла на край лавки. Її рухи були повільні: це видавало в ній людину, охочу поговорити. Мені хотілось, щоб вона зрозуміла, що бажання розмовляти я не маю, і я гучно зашаруділа сторінками книжки, яка лежала в мене на колінах. Я прийшла сюди не розводити балачки.

Книжка була бібліотечна; бібліотека розташовувалась за два кроки від парку і огороженого майданчика для вигулу собак, облаштованого в ньому. Завдяки напханому романам пакету, який я мала з собою, мої короткі візити до парку здавалися само собою зрозумілими. А якщо хтось часом питав, я відповідала, що дуже люблю тварин і радо спостерігаю, як вони вовтузяться, та не можу сама завести чотирилапого друга через алергію. Жінка, що сиділа поряд зі мною, як я зрозуміла, теж не мала собаки.

Та насправді моя увага була прикута до вулиці, яка огинала парк. Я нишком поглядала на годинника, хоча прийшла вчасно. Боялася, що прийшла даремно.

Жінка випростала ноги і потягнулася, як це часто роблять люди, міркуючи, як почати розмову: позіхання, поправляння куртки чи характерні рухи руками готували ґрунт для зауваження про погоду чи ще якоїсь абищиці. Утім, про книжку вона не запитала, як не вдалась і до банальних зауважень про температуру повітря надворі.

Я відсунулася на протилежний край лавки, щоб не сидіти близько до тієї причепи. Останнім часом я почала по-новому дивитися на інших нічим не зайнятих людей у парку. Пенсіонерам і безробітним нікуди поспішати, тож їм потрібен був привід, щоб вийти надвір. Може, і я колись стану такою, коли вже не матиму особливої причини ходити до парку і в моєму житті не буде календаря. Мені б теж хотілося, щоб сусіди чули, як гупають мої входні двері — це б давало зрозуміти, що в мене вистачає справ і є друзі, до яких я ходжу в гості. А я натоість приходила б сюди, щоб, стежачи за життям інших, відчувати свою причетність до того, що відбувається.

Білий цвергшнауцер, який наближався до собачого майданчика, привертав замилувані погляди перехожих. Моя сусідка стала зосередженішою. Вона трохи похилилася вперед, і я гадала, що вона нарешті набереться духу й скаже щось — можливо, саме про фотогенічно підстриженого шнауцера і його зразкову поведінку. Однак жінка мовчала.

Книга, яка вивчає історію української літератури

НЕВИДИМА

Видання, що вивчає історію української літератури, зокрема творчість Тараса Шевченка. Автор розповідає про життя та творчість великого українського поета, який став основоположником української літератури. Книга містить аналіз творчості Шевченка, його вплив на українську культуру та мистецтво. Автор також згадує про інших українських письменників, які внесли свій внесок у розвиток української літератури.

Книга написана доступною мовою, що робить її цікавою для широкого кола читачів. Автор детально розглядає творчість Шевченка, аналізує його твори з точки зору літературознавства та культурології. Книга є важливою для всіх, хто цікавиться історією української літератури та мистецтва.

СЕЛО, МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

2006

Вперше з юнацьких років зайшовши до кімнати, я здригнулася від побаченого. Мої фотографії в рамках стояли на столі й на комоді, висіли на стінах. Здебільшого то була вирізана з газет пожовкла реклама, яка продавала все, що можна продати, — від плямоочисників до автозапчастин, — використовуючи зображення жіночих принад. Я надсилала фотографії мамі як доказ того, що працюю моделлю, і гадала собі, що мама збере їх в альбом. Але вона зробила з них вівтар на всю кімнату, в якому модні кольори й акційні відсотки ніби влаштували між собою чудернацьке змагання. Радіти тим знімкам не випадало, а пишатися — і поготів. Від них мені робилося зле.

Я відчепила вирізки від стін, згребла світлини, що красувалися на комоді, в купу і запхала до шафи. Поклала згори фото з мотком ниток на тлі полум'я каміна й зачинила дверцята.

Та світлини повернулися на свої місця ще до вечері — навіть реклама каштанового пюре, яка була мені особливо огидною. Мама впоралась напрочуд швидко. Вона встигла це зробити, поки я з тіткою ходила оглядати садок. Тітка зайшла до кімнати, торкнула мене за спину й прошепотіла, що не можна позбавляти матір права пишатися своєю дитиною. Я не могла розповісти їй, наскільки все пішло шкереберть. Тітка глянула на мене й міцно обійняла.

— Ми розширяємо посадки, Іван допомагає, у нас усе нормально, — мовила вона. — Так добре, що ти вдома, Оленко.

Тітка постаріла, як і мама. На подвір'ї вартував новий собака. Більше нічого й не змінилося по моєму від'їзді. На електричному стовпі й досі стриміло чорногузяче гніздо, хоч птахи вже відлетіли у вирій, а біля надвірних дверей так і лишилися висіти піджаки померлих чоловіків. Один носив колись мій тато, другий — покійний чоловік тітки, татової сестри. Вона каже: добре, коли гості думають, що в домі є чоловіки. Ми переїхали до неї після татового похорону, і тепер я повернулася до садиби самотніх удів, де на 8 Березня ми даруватимемо одна одній квіти. Коли я подумала про це, то спитала тітку, чи жене й досі Борис горілку. Доки тітка ходила по пляшку, я нарешті перевзулася в калоші. Вони були нові й легкі; певно, силіконові. Мабуть, саме для мене куплені.

Назавтра вранці я пішла на автобусну зупинку й почала зазирати в шпарини паркану навколо садка і понад ним, трохи віддалік від дороги: ану ж щось видно? Та ніщо не привертало уваги, ніхто б навіть випадково

не забрів сюди. Хіба коли запалають червоним маківки, щось може змінитися. Утім, тітка мала рацію: нам треба більше маку. Я повернулась, і ротів стало більше, тож я ще ввечері замовила для нас тридцятилітрові каністри з питною водою. За кордоном я звикла постійно пити воду й геть забула, що у нас є криниця. Я не знала, чим заплачу за замовлення. Від методів, до яких ми, моделі, вдавалися, аби тримати вагу під контролем, доведеться відмовитися. Але те, що я погрубшала в талії, хвилювало мене найменше.

Я не хотіла, щоб тітка приставала на пропозицію Івана, позичала в нього гроші й збільшувала площу макових угідь, хоч я й довіряла йому і не сумнівалась, що він щиро хоче допомогти. Високе шелестке кукурудзяне поле добре заховало б чималі квіткові насадження, а Борис, який у нас наймитує, зможе розширити їхню площу. Борис був братом Івана і для тітки був як рідний. І все ж мені не хотілося, щоб ми ще більше залежали від банди, на яку працював Іван, постачаючи їй маковий «компот». Не такого майбутнього для нас я хотіла. Про мак не було б і мови, якби моя зовнішність і далі приносила гроші. Ми б закрили компотну «кухню», а я б збудувала тітці новий будинок замість старого чи купила б житло в місті. Їм більше ніколи б не довелося хвилюватися, чи нічого не зміниться й чи платитимуть їм далі пенсії — тим паче що їх однаково ніколи ні на що не вистачало.

Я запевняла, що повернулася, бо скучила за домівкою. Та навряд чи хтось вірив у це. Останніми роками я зовсім не присилала грошей, бо не мала змоги. Я мусила все виправити. Треба було знайти роботу.

Я почала бувати в місті й приглядатися до оголошень про вакансії. В автобусах часто можна було надібати зграйки дівчат, огорнутих серпанком парфумів та передчуття, які їхали до «Паласу» — там у конференц-залі проводили оглядини дівчат-наречених для іноземців. Що ближчим ставало місце призначення, то інтенсивніше коротковолосі починали зашпикувати волосся лаком, а дівчата з довгими кучерями — зачісуватися щітками в такт подзенькуванню тюбиків, коробочок і лпостерок. Я провела роки в гримерках, переповнених такими самими мріями про блискуче майбутнє — з тією тільки різницею, що в парфумній хмарі автобуса вчувався прогірклий жир губної помади, дівчина позаду мене пудрила щоки спонжиком, який не прався роками, а сукенки більшості дівчат мали однаковий візерунок, недолуго наслідуючи шерсть лісових кішок. Я слухала їхні розмови й міркувала, чи не доведеться й мені так само шукати щастя, хоч добре знала, що принців немає ані тут, ані деінде. Та цього не знали дівчата; їхні тремтливі голоси нагадали мені про час, коли я сама втекла до Парижа. Я теж хвилювалась і боялася, що чиню неправильно. Я теж хотіла чогось більшого, ніж могла знайти в рідних краях. Мені був знайомий цей шлях.